

Povinnosti študentov voči Sociálnej poisťovni po ukončení štúdia

Jún znamená aj záver školského roka, či už na strednej alebo vysokej škole. Ukončenie štúdia prináša pre študentov dôležité momenty, v ktorých by mali poznať svoje povinnosti voči Sociálnej poisťovni, aby predišli problémovým situáciám vyplývajúcim z chýbajúceho obdobia poistenia.

Po ukončení štúdia (či už stredoškolského alebo vysokoškolského) môže nastať niekoľko situácií, ktoré si vyžadujú rozdielny postup končiacich študentov.

1. Absolvent ostáva nezamestnaný

Ak absolvent nezačne pracovať hneď po ukončení štúdia, nevzniknú mu voči Sociálnej poisťovni žiadne povinnosti. Je jedno, či sa zaeviduje na úrade práce, alebo nie, štát (ani nikto iný) nebude za neho platiť poisťné na sociálne poistenie. Ani počas štúdia za študentov nikto poisťné na sociálne poistenie neplatí. Znamená to, že toto obdobie sa študentom ani absolventom štúdia nebude môcť zhodnotiť ako doba poistenia pri prípadnom uplatnení si nároku na niektorú z dávok zo Sociálnej poisťovne.

Absolvent, ktorý si nenájde prácu alebo ostáva po ukončení štúdia dobrovoľne nezamestnaný, má možnosť platiť si poisťné na sociálne poistenie – dôchodkové poistenie, nemocenské poistenie, poistenie v nezamestnanosti (či už na všetky alebo len na niektoré z nich) sám ako **dobrovoľne poistená osoba**. Túto možnosť má už ako študent (po dovŕšení 16 rokov veku).

Zaevidovanie sa na úrade práce má z pohľadu nároku na dôchodok význam v tom, že za obdobie evidencie na úrade práce po 31. decembri 2003, tak ako aj za obdobie štúdia na strednej alebo vysokej škole po tomto dátume, je možné dodatočne (aj pri podaní žiadosti o dôchodok) zaplatiť poisťné na dôchodkové poistenie. Obdobie, za ktoré bolo dodatočne doplatené poisťné na dôchodkové poistenie bude zhodnotený na nárok na dôchodok a určenie jeho sumy.

Ak sa absolvent rozhodne platiť si poisťné na sociálne poistenie – dôchodkové poistenie, nemocenské poistenie, poistenie v nezamestnanosti - ako dobrovoľne poistená osoba, **musí podať v miestne príslušnej pobočke prihlášku** (*Registračný list fyzickej osoby*), ktorú nájde na internetovej stránke Sociálnej poisťovne www.socpoist.sk, v časti *Formuláre* alebo v miestne príslušnej pobočke. Registračný list fyzickej osoby vyplní aj v prípade, ak sa rozhodne z dobrovoľného poistenia **odhlásiť**.

2. Absolvent odchádza do zahraničia

Ak mladý človek odchádza po ukončení štúdia do zahraničia, nemá voči Sociálnej poisťovni žiadne povinnosti. **Len v prípade, že bol na Slovensku dobrovoľne poistený** a zamestná sa v štáte Európskej únie, pričom zamestnávateľ bude za neho riadne odvádzať poisťné na sociálne poistenie, **musí sa z dobrovoľného poistenia odhlásiť**. Legislatíva Európskej únie nepripúšťa existenciu povinného poistenia v jednej krajine a dobrovoľného poistenia v druhej krajine. Výnimkou je dôchodkové poistenie, ktoré v súbehu možné je, avšak tiež len pri splnení určitých podmienok. Fyzická osoba môže byť povinne dôchodkovo poistená v jednej krajine Európskej únie a dobrovoľne dôchodkovo poistená na Slovensku v prípade, ak už v minulosti v niektorej etape svojej kariéry podliehala v sociálnom poistení právnym predpisom Slovenskej republiky ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba.

3. Absolvent si založí živnosť

Ani absolvent štúdia, ktorý sa rozhodne stať **samostatne zárobkovo činnou osobou**, nemá hneď voči Sociálnej poisťovni žiadne povinnosti. V zmysle zákona o sociálnom poistení povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka **nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti bol vyšší ako zákonom stanovená hranica**. To znamená, že ak absolvent štúdia začne vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť kedykoľvek v období po ukončení

štúdiá do konca roka 2011, jeho povinnosti voči Sociálnej poisťovni sa začnú posudzovať až od 1. júla 2012.

4. **Absolvent sa zamestná**

Ak sa študent po absolvovaní školy zamestná, z nástupu do zamestnania jemu samotnému tiež žiadne povinnosti voči Sociálnej poisťovni nevyplyvajú. **Všetky povinnosti voči Sociálnej poisťovni bude za neho plniť jeho zamestnávateľ.** Upozorňujeme, že **ak bol pred nástupom do zamestnania dobrovoľne poistený, dobrovoľné poistenie mu automaticky nezaniká.** Ak si ďalej poistné na dobrovoľné poistenie nechce platiť, musí sa z neho **riadne odhlásiť** v miestne príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne. Ak prestane platiť a riadne sa z poistenia neodhlási, stane sa **dlžníkom** Sociálnej poisťovne.

Všetky uvedené situácie platia rovnako pre absolventa stredoškolského aj vysokoškolského štúdiá. Ak ale boli ako študenti zároveň aj poberateľmi sirotského dôchodku, tu rozdiely sú:

1. **Absolvent stredoškolského štúdiá a sirotský dôchodok**

V prípade študentov **nárok na výplatu sirotského dôchodku zaniká dňom, ktorým dieťa mladšie ako 26-ročné prestalo byť nezaopatreným dieťaťom a prestalo sa sústavne pripravovať na povolanie.** Ak absolvent stredoškolského štúdiá nepokračuje v ďalšom štúdiu, prestáva byť nezaopatreným dieťaťom posledným dňom školského roka, v ktorom ukončil sústavnú prípravu na povolanie. Školský rok stredoškolákom končí **posledným dňom prázdnin**, sirotský dôchodok im bude posledný raz vyplatený bez ohľadu na to, či sa zamestnajú alebo nie, v auguste. **Sociálna poisťovňa nevyžaduje, aby jej túto skutočnosť poberateľ sirotského dôchodku oznámil, lehoty si vedie sama a výplatu zastaví od septembrovej splátky.**

Ak však dôjde k akejkolvek zmene skutočnosti (napr. študent prestane byť nezaopatreným dieťaťom skôr ako sa skončí školský rok), **poberateľ sirotského dôchodku je povinný o tom Sociálnu poisťovňu informovať do ôsmich dní.**

Ak absolvent stredoškolského štúdiá **pokračuje vo vysokoškolskom štúdiu**, je po zápise na vysokú školu **povinný doručiť Sociálnej poisťovni potvrdenie o návšteve školy.** Ak mu bola Sociálnou poisťovňou výplata sirotského dôchodku zastavená, po doručení potvrdenia bude okamžite znovu uvoľnená odo dňa zastavenia výplaty.

2. **Absolvent vysokoškolského štúdiá a sirotský dôchodok**

Absolvent vysokoškolského štúdiá druhého stupňa má nárok na výplatu sirotského dôchodku **len do dňa vykonania štátnej záverečnej skúšky.** Keďže nejde o jednotný termín, je **každý poberateľ sirotského dôchodku povinný oznámiť Sociálnej poisťovni dátum vykonania štátnej záverečnej skúšky na vysokoškolskom štúdiu druhého stupňa do ôsmich dní.** Od najbližšej splátky po dni vykonania štátnej záverečnej skúšky sa mu výplata sirotského dôchodku zastaví.

Ak absolvent, ktorý získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a bol mu priznaný akademický titul, pokračuje v štúdiu na inej škole, nie je už nezaopatrené dieťa a nárok na výplatu sirotského dôchodku viac nemá.

Obdobie od získania vysokoškolského vzdelania prvého stupňa do zápisu na vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ktorý bol vykonaný v tom istom kalendárnom roku, v ktorom dieťa získalo vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa, sa považuje za obdobie sústavnej prípravy na povolanie. **Ak Sociálna poisťovňa absolventovi bakalárskeho štúdiá výplatu sirotského dôchodku zastaví, po doručení potvrdenia o návšteve školy mu ju okamžite obnoví odo dňa zastavenia výplaty.**